

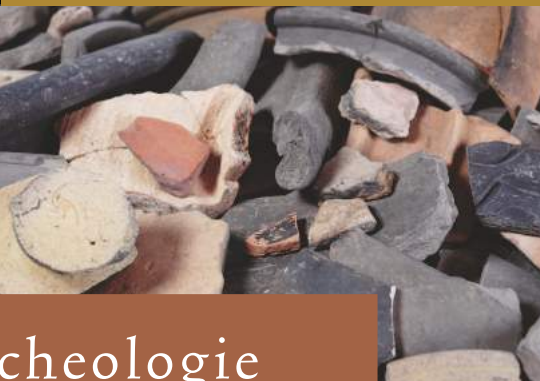


Delftse Archeologische Notitie 99

Nieuw Delft - Veld 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10.2 en 11

Een archeologisch bureauonderzoek

Jean Paul Bakx, Jorrit van Horsen & Bas Penning



Archeologie

Delft



5 Nieuw Delft Veld 3

5.1 Plangebied

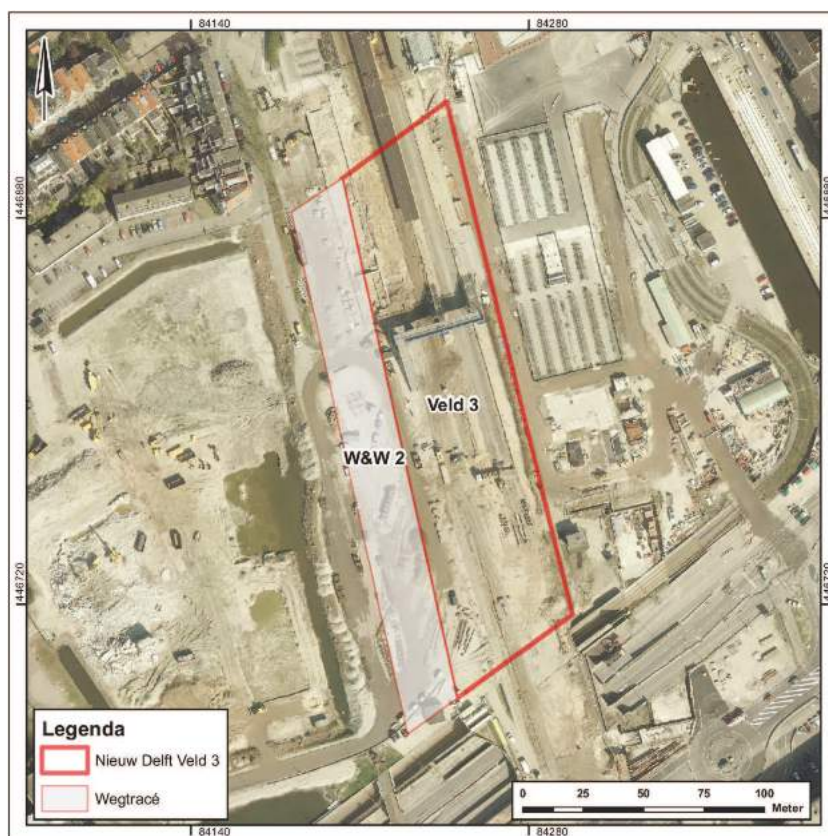
Veld 3 lag tot voor kort onder de spoordijk van de lijn Den Haag – Rotterdam. Aan de noordzijde wordt het plangebied begrensd door de in aanbouw zijnde Coenderparkstalling (Park Spoorloos), aan de oostzijde door de nieuwe spoortunnel, aan de zuidzijde door de Prinses Irenetunnel en aan de oostzijde door de Parallelweg en het Lokomotiefpad (nu in gebruik als bouwweg). Op het moment is het plangebied in gebruik als slibdepot voor de bouw van de spoortunnel.

Het centrumcoördinaat van het plangebied is 84248 / 446803 en het oppervlak bedraagt circa 11.440 m². Het huidige maaiveld bevindt zich als gevolg van ophogingen op circa 1,5 tot 2,0 m NAP:³¹

5.2 Historische ontwikkeling plangebied

Onder sub-recente ophogingslagen bevinden zich binnen het plangebied in het middendeel geulafzettingen van de Gantel Laag (zie afbeelding 2.1). In het noorden en zuiden van het plangebied liggen er dekafzettingen van de Gantel Laag nabij het oppervlak. De geulafzettingen van de Gantel Laag zijn enkele eeuwen voor de jaartelling afzet. De hoger gelegen oeverwallen vormen als gevolg van reliëfinversie ideale locaties voor bewoning. In de Romeinse tijd wordt er in de Delftse regio veelvuldig op gewoond.

³¹ AHN2, <http://www.ahn.nl/pagina/viewer.html>



Afbeelding 5.1: locatie van het plangebied geprojecteerd op de luchtfoto van 2015 (bron: gemeente Delft).

Het plangebied lag in de Late Middeleeuwen in de Hof van Delft. Dit gebied werd in de 11^e of 12^e eeuw ontgonnen door het graven van sloten haaks op de Schie en de Oude Delft.³² Over de locatie van de boerderijen van de eerste ontginners is nog weinig bekend. Een aantal lag in ieder geval op de langgerekte percelen, op ruime afstand van de Schie. In de loop van de 12^e en 13^e eeuw groeide een deel van deze ontginningsnederzetting aan de Schie, mede door de aanwezigheid van het grafelijk hof, uit tot de stad Delft.

De percelen waarop het plangebied is gelegen hoorden in de middeleeuwen bij het kasteel Madeburcht en werden de Madelanden genoemd. Het kasteel Madeburcht werd mogelijk al in de 13^e eeuw gebouwd en was een zogenaamd mottekasteel, bestaande uit een toren op een heuvel met daarnaast voorburcht waarop de bijgebouwen van het kasteel stonden. In 1268 wordt Bartholmeus van der Made genoemd als stichter van de Oude Kerk in Delft.³³ Hij is mogelijk ook de bouwer van het kasteel. Maar het kasteel wordt pas in 1394 in een historische bron vermeldt als de graaf van Holland de afbraak beveelt, als strafmaatregel tegen de in ongenade gevallen kasteelheer.³⁴

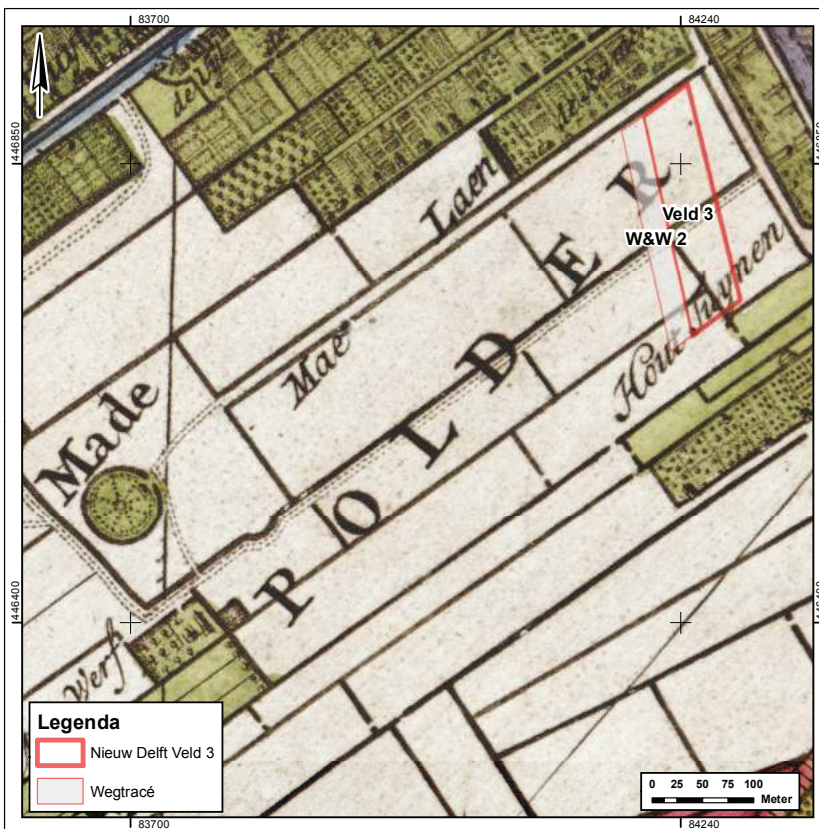
In 1567 werd door de landmeter Potter een kaart gedetailleerde kaart vervaardigd van de Madelanden. Het ronde kasteelterrein is hierop leeg, op een klein poortgebouw na. De percelen waarin het plangebied is gelegen waren in gebruik als akker en weiland. Aan de noordzijde van het plangebied lag de oprijlaan naar het kasteel. Midden door het plangebied liep een pad met een aantal bruggetjes.

In 1614 werd het oostelijke deel van de Madelanden, ten oosten van het plangebied, door de stad Delft aangekocht voor de aanleg van de Houttuinen.³⁵ In 1650 werden ook de overige percelen van de Madelanden aangekocht voor de aanleg van de stadsblekerijen en –lakenramen. Deze bevonden zich echter ten noorden van de Madelaan. Op Kaart Figuratief uit 1675 zijn de meest oostelijke percelen weergegeven als weideland, het westelijke deel van het plangebied valt buiten de kaart.

³² Bult 2013, 17.

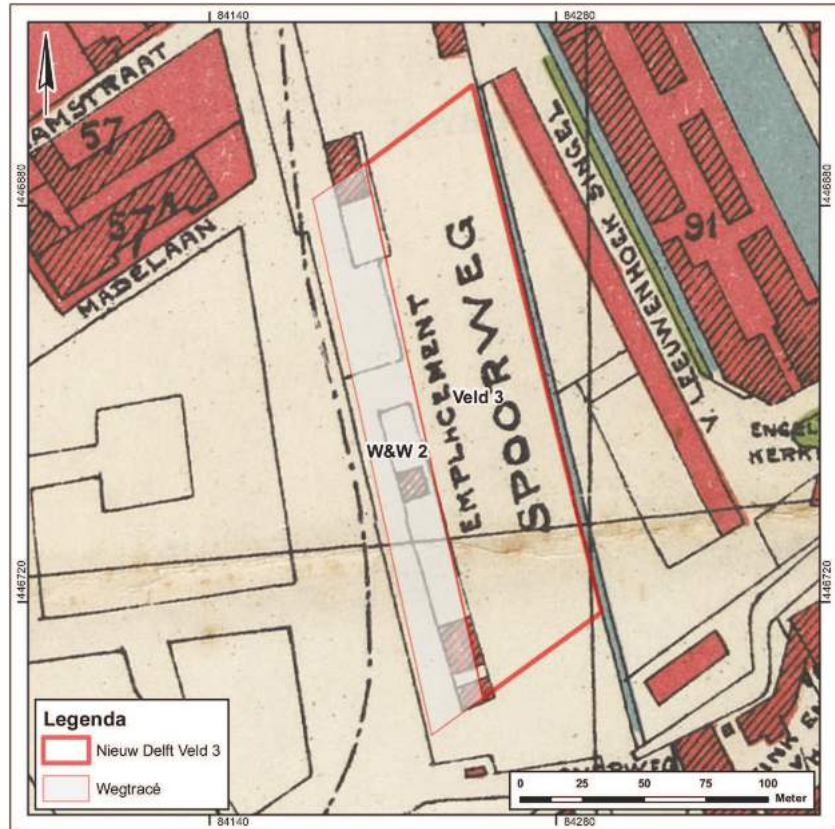
³³ Verhoeven 2015, 50.

³⁴ Verhoeven 2015, 90.



Afbeelding 5.2: ligging van het plangebied en wegtracé segment 2 op de kaart van Kruikius van 1712.

Afbeelding 5.3: ligging van het plangebied en wegtracé segment 2 op de stadsplattegrond van 1928.



Op de kaart van Kruijckius uit 1712 is te zien dat ten zuiden van het kasteelterrein een nieuwe boerderij is gebouwd die via het pad met de bruggetjes te bereiken was vanaf de stad. De percelen in het plangebied zijn op de kaart van Kruijckius weergegeven als akkerland.

Aan het einde van de 17^e of het begin van de 18^e eeuw werden huizen gebouwd aan de noordzijde van de Madelaan. Een aantal van deze huizen is in 2015 opgegraven (zie tabel 3.1 en afbeelding 3.1, nr. 13). Deze huizen werden voor de bouw van eerste spoorlijn Den Haag – Rotterdam in 1847 afgebroken. De nieuwe spoorlijn kwam in het westelijke deel van het plangebied te liggen.

Na de bouw van het huidige ‘oude stationsgebouw’ in 1885 werd het hele plangebied ingericht als spoorwegemplacement. In 1960 werd hierop een spoordijk aangelegd, in het verlengde van het spoorviaduct langs de binnenstad van Delft.

5.3 Archeologisch onderzoek in en rond het plangebied

Net ten westen van het plangebied zijn in 1972 door een particulier Romeinse scherven verzameld uit een greppel (zie tabel 3.1 en afbeelding 3.1, nr. 3). In 2013 is dit gebied van de vondst (Nieuw Delft Veld 4) archeologisch onderzocht met boringen. Hieruit bleek dat de bodem zodanig was verstoord dat geen intacte archeologische resten meer te verwachten waren.³⁵

Nog verder westelijk werd in 1959 in rioolsleuven op het voormalige kasteelterrein een grote hoeveelheid Romeins aardewerk gevonden (zie tabel 3.1 en afbeelding 3.1, nr. 19). Uit één greppel zijn twee complete voorraadpotten van handgevormd Romeins aardewerk gekomen en een pot van reducerend Lowlands-ware baksel.

Eveneens bij de waarneming in de rioolsleuven konden delen van het kasteel Madeburcht worden gedocumenteerd. Hieruit is gebleken dat het kasteel

³⁵ Houtzager 1997, 216.

³⁶ Rijkers & Penning 2014.

een ronde ringmuur heeft gehad en dat op de burcht een rechthoekig of vierkant gebouw heeft gestaan. Bij het onderzoek kon ook een grote hoeveelheid vondsten uit de tweede helft van de 13^e en 14^e eeuw worden verzameld.

In 2015 zijn een proefsleuvenonderzoek en een opgraving uitgevoerd voorafgaand aan de bouw van de Coenderparkstalling ten noorden van de voormalige Madelaan, direct ten noorden van het plangebied (zie tabel 3.1 en afbeelding 3.1, nr. 12).³⁷ Vanaf 0,90 m –NAP waren hier funderingsresten aanwezig van de bebouwing die vanaf de 17^e tot en met de 19^e eeuw aan de Madelaan heeft gestaan. Op een diepte van 1,50 m –NAP konden resten worden onderzocht van de lakenramen die hier in de 17^e eeuw hebben gestaan. De top van de natuurlijke ondergrond lag op 1,70 m –NAP. De enige sporen in de natuurlijke ondergrond waren enkele greppels, onder andere verkavelingsgreppels, uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd.

5.4 Bekende bodemverstoringen

Binnen het plangebied zijn twee bodemsaneringen uitgevoerd. Op saneringslocatie D2 is de bodem tot 0,3 m –mv gesaneerd. Er is geen vervuilde grond achtergebleven. Op locatie D4 is tot op 0,5 m –mv gesaneerd. Ook hier is geen vervuilde grond achtergebleven.

5.5 Gespecificeerde archeologische verwachting

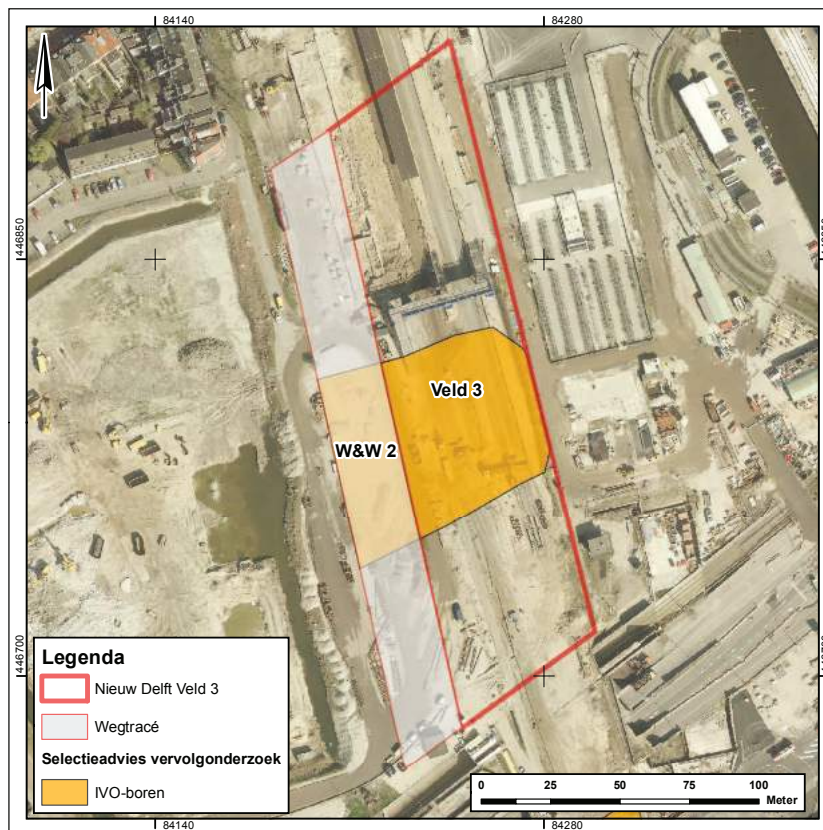
Bij het archeologisch onderzoek ter plaatse van de Coenderparkstalling is gebleken dat de voormalige spoordijk een goede conserverende werking heeft gehad op de onderliggende archeologische lagen. De oorspronkelijke (middeleeuwse) bouwvoor bleek nog intact onder de dijk te liggen. Door de geringe diepte van beide bodemsaneringen zijn hier geen verstoringen van te verwachten in de archeologische laag.

³⁷ Van Horsen 2015.



Afbeelding 5.4: Romeins aardewerk gevonden in 1959 bij kasteel Madeburcht.

Afbeelding 5.5: selectieadvies voor archeologisch vervolgonderzoek ter hoogte van Veld 3 en het wegtracé segment 2.



Het middendeel van het plangebied heeft voor de Romeinse tijd een middelhoge verwachting in verband met de aanwezigheid van verschillende Romeinse vondsten uit de directe omgeving van het plangebied en de ligging op de geulafzettingen van de Gantel Laag. Het noordelijke en zuidelijke deel van het plangebied hebben een lage verwachting voor de Romeinse tijd. Deze delen van het plangebied liggen op de dekafzettingen van de Gantel Laag. Bij het onderzoek ter plaatse van de Coenderparkstalling is gebleken dat hierop geen sporen of vondsten uit de Romeinse tijd aanwezig zijn.

Voor de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd heeft het plangebied een lage verwachting. Binnen het plangebied zijn geen vindplaatsen uit deze periode bekend. De ligging op enige afstand van een doorgaande weg uit de Late Middeleeuwen (Buitenweg) en de het ontbreken van bebouwing of een onregelmatige percelering op historische kaarten maakt de aanwezigheid van een vindplaats uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd niet waarschijnlijk.

5.6 Selectieadvies

Het advies is om het middendeel van het plangebied te laten onderzoeken door middel van een archeologisch verkennend booronderzoek. Hiermee kan worden vastgesteld of de bodemopbouw nog intact is en er een bewoningsniveau uit de Romeinse tijd aanwezig is. Aan de hand van de resultaten van dit onderzoek kan bepaald worden of er nog vervolgonderzoek plaats moet vinden.

Het noordelijke en zuidelijke deel van het plangebied kan worden vrijgegeven voor alle bodemingrepen.

